

**ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΗ ΤΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΡΙΑΣ ΤΟΥ ΙΝ.Ε.ΒΥ.Π.
ΠΡΟΣ ΤΗΝ Α.Ε. ΤΟΝ ΠΡΟΕΔΡΟ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΚΥΡΙΟΝ
ΠΡΟΚΟΠΙΟΝ ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΝ**

Εξοχώτατε Κύριε Πρόεδρε

Η παρουσία Σας στο Ινστιτούτο Έρευνας Βυζαντινού Πολιτισμού και κατά τα εφετεινά Παλαιοιολόγια προσδίδει ιδιαίτερη τιμή και ενισχύει τις προσπάθειές μας για την πρόοδο του Ινστιτούτου.

Η ανάδειξη του Βυζαντίου ως περιόδου κομβικής σημασίας στην διαχρονική πορεία του ελληνικού πολιτισμού και ως αφετηρίας του ευρωπαϊκού πολιτισμού επιδιώκεται στο ΙΝ.Ε.ΒΥ.Π. με την διεξαγωγή έρευνας σε συνεργασία με συναφείς φορείς στην Ελλάδα και στο εξωτερικό, την οργάνωση συνεδρίων και μεταπτυχιακών σπουδών.

Η προσφορά κυρίως της Παλαιοιολόγιας περιόδου, την οποίαν ιδιαιτέρως ερευνά το Ινστιτούτο, υπήρξε διττή: λειτούργησε ως η γέφυρα μεταξύ του αρχαίου και του νεοελληνικού πολιτισμού και συνέβαλε καθοριστικά στην δημιουργία της Αναγέννησης της Δύσης και της Ευρωπαϊκής διανόησης, με άξονες τον ορθό λόγο, τη διαλεκτική, τις επιστήμες, την τέχνη και τις ηθικές και κοινωνικές αξίες.

Το ΙΝ.Ε.ΒΥ.Π. στο πλαίσιο αυτών των θεσμοθετημένων ερευνητικών του δραστηριοτήτων δημοσίευσε σε δύο καλαίσθητους τόμους τα Πρακτικά των πρόσφατων Συνεδρίων του. Ο Πρώτος τόμος (Αθήνα 2014) αναφέρεται στην πρόσληψη της Αρχαιότητας στο Βυζάντιο. Η καταλυτική και πανθομολογούμενη επίδραση του αρχαίου ελληνικού στοχασμού, που αποτυπώνεται στην Φιλολογία, στην Ιστοριογραφία και στην Τέχνη, αναδεικνύεται με πρωτότυπες μελέτες διακεκριμένων εισηγητών από την Ελλάδα και το εξωτερικό, οι οποίοι, ανάμεσα σε άλλα, περιγράφουν: την ευεργετική διάσωση της αρχαίας ελληνικής Γραμματείας και σκέψης στο Βυζάντιο, την ανάπτυξη της κριτικής των κειμένων, την πρόσληψη θεμάτων της κλασσικής λογοτεχνίας στους βυζαντινούς συγγραφείς και την επίδραση της αρχαιότητας στην τέχνη, όπως εντοπίζεται στην σιγιλλογραφία, μικροτεχνία και κυρίως στην ζωγραφική και αρχιτεκτονική της Παλαιοιολόγιας περιόδου.

Ο δεύτερος τόμος που παρουσιάζουμε σήμερα και έχουμε την τιμή να Σας προσφέρουμε, Κύριε Πρόεδρε, περιέχει τα Πρακτικά των δύο τελευταίων Συνεδρίων του Ινστιτούτου μας, τα οποία αναδεικνύουν δύο από τα ουσιαστικότερα θέματα των Παλαιοιολόγων χρόνων: τις σχέσεις Ανατολής και Δύσεως και το Βυζάντιο ως αφετηρία του Νέου Ελληνισμού. Η εμπνευσμένη Σας αντιφώνηση κατά τα εγκαίνια του Ινστιτούτου, πριν από έναν χρόνο ακριβώς, προηγείται των κειμένων του δευτέρου αυτού Συνεδρίου.

Οι κύριες εκφάνσεις του Βυζαντινού πολιτισμού, δηλαδή ο Θεολογικός Στοχασμός, η Φιλοσοφία, η Φιλολογία, η Ιστορία, οι Θεσμοί, η Τέχνη και ο Λαϊκός Πολιτισμός, μετά την φωτισμένη προσφώνηση του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Μονεμβασίας Σπάρτης κ.κ. Ευσταθίου, ερευνώνται με τεκμηριωμένες εισηγήσεις κατ' εξοχήν ειδικών ερευνητών: Του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Μεσσηνίας κ.κ. Χρυσόστομου, των Ακαδημαϊκών κκ. Ευάγγελου Μουτσόπουλου και Χρήστου Ζερεφού, των πανεπιστημιακών Καθηγητών κκ. Απόστολου Καρπόζηλου, Σοφίας Κοτζάμπαση, Μελίτας Εμμανουήλ, Ιωάννη Πολέμη, Αλέξιου Σαββίδη, Κέλλυς Μπουρδάρα, Αριστείδη Δουλαβέρα, Βασιλικής Πέννα, Ιωάννας Σπηλιοπούλου, Ηλία Ταξίδη, Γεωργίας Ξανθάκη-Καραμάνου, των ερευνητών κκ. Στυλιανού Λαμπάκη, Χρήστου Πολάτωφ, Σταύρου Αρβανιτόπουλου, Φωτεινής Πέρρα, του διδάκτορος συνεργάτου του Ινστιτούτου Δημητρίου Βαχαβιώλου, καθώς και της Προϊσταμένης της Εφορίας Αρχαιοτήτων Λακωνίας κας Ευαγγελίας Πάντου.

Οι συνεχείς ενωτικές επιδιώξεις Ανατολής και Δύσεως αποτυπώνουν τις επίπονες προσπάθειες των Παλαιοιολόγων να διατηρήσουν κατά το δυνατόν αλώβητα τα ελάχιστα εναπομείναντα εδάφη της πάλαι ποτέ κραταιάς αυτοκρατορίας από τους σοβαρούς κινδύνους που επαπειλούσαν την Βασιλίδα των πόλεων και εκ Δυσμών και εξ Ανατολών. Το δίπολο των σοβαρών εξωτερικών απειλών που αντιμετώπισαν οι Παλαιοιολόγοι, αφ' ενός η σταθερά επιδίωξη της Δύσεως γι' ανακατάληψη της Κωνσταντινουπόλεως και αφ' ετέρου ο ορατός μέγιστος κίνδυνος να καταληφθεί η Πόλη από τους Οθωμανούς, αποτελεί την τραγωδία της τελευταίας περιόδου της βυζαντινής ιστορίας που αναδεικνύεται με σαφήνεια από τους έγκριτους συγγραφείς του τόμου.

Η συναίσθηση της ελληνικότητας των Βυζαντινών, η οποία εντοπίζεται καθ' όλη την μακραίωνη ιστορία της Αυτοκρατορίας, ενισχύεται κατά την ύστερη αυτή περίοδο. Η δημιουργία της Εθνικής Συνειδήσεως είναι η φωτεινή εξέλιξη που σηματοδοτεί την αφετηρία του Νέου Ελληνισμού και την μεγάλη προσφορά των λογίων και στοχαστών των Παλαιολογείων χρόνων, με προεξάρχοντα τον Πλήθωνα εδώ στον Μυστρά. Η ελληνική γλώσσα και η ελληνοκεντρική, η πατρογονική παιδεία, που σταθερά καλλιεργούνταν στο Βυζάντιο, αποτέλεσαν τον ακρογωνιαίο λίθο για να οικοδομηθεί και να διασφαλισθεί η συνείδηση και η ενότητα του Έθνους.

Η ελληνικότητα αποτυπώνεται ανεξίτηλα στην χρήση του όρου «Έλλην», αντί του «Ρωμαίος», ήδη από τον 12^ο αιώνα (στο έργο της Άννας Κομνηνής, του Νικήτα Χωνιάτη και άλλων), καθιερώνεται στην Παλαιολογία περίοδο (στα κείμενα, για παράδειγμα, του Θεόδωρου Μετοχίτη και των τεσσάρων μεγάλων Ιστορικών της Αλώσεως) και εκφράζεται επιγραμματικά στην ρήση του Πλήθωνος *«Έλληνες εσμέν το γένος ως ή τε φωνή και η πάτριος παιδεία μαρτυρεί»*. Τα διαχρονικά αυτά κείμενα και οι συμβολισμοί τους ερευνώνται σε βάθος από τους συγγραφείς του τόμου, που αναδεικνύουν το Βυζάντιο των Παλαιολόγων ως το γενέθλιον του Νέου Ελληνισμού και την θεμελίωση της εθνικής μας συνειδήσεως.

Αυτοί είναι οι κύριοι θεματικοί άξονες των ερευνητικών εργασιών του τόμου που Σας επιδίδομε σήμερα, Κύριε Πρόεδρε, με αίσθημα υψίστης τιμής.

Στο πλαίσιο αυτών των ερευνητικών του επιδιώξεων, το Ινστιτούτο οργάνωσε και κατά τα εφετεινά Παλαιολογία επιστημονική Ημερίδα με το επίσης σημαντικό θέμα, το παράδοξο της πολιτικής παρακμής και της πολιτισμικής άνθησης κατά τους τελευταίους αιώνες πριν από την Άλωση.

Επιθυμούμε να Σας διαβεβαιώσουμε, Κύριε Πρόεδρε, ότι το ΙΝ.Ε.ΒΥ.Π., παρά τις δυσκολίες που αντιμετωπίζει, συνεχίζει σταθερά την εκπλήρωση των ιδρυτικών του στόχων. Έτσι, πέραν του ερευνητικού τομέα, οργανώνει από τον Σεπτέμβριο, σε συνεργασία με το Τμήμα Φιλολογίας του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου, Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών με τίτλο «Βυζαντινός κόσμος: η σχέση του με την Αρχαιότητα

και τον Νεότερο Ελληνισμό», που αναδεικνύει την διαχρονία του ελληνικού πολιτισμού στις κύριες εκφάνσεις του, συγκεκριμένα στην λογοτεχνία, ιστορία, λαογραφία, τέχνη καθώς και στις ηθικές, κοινωνικές και πολιτικές αξίες που τον διαμόρφωσαν. Ευελπιστούμε ότι θα προσφέρει σε όσους το παρακολουθήσουν την τόσο αναγκαία στις μέρες μας, ιδιαίτερα στην εκπαίδευση, στέρεη ανθρωπιστική παιδεία, την οποία και Σεις έχετε κατ' επανάληψη προβάλει.

Κύριε Πρόεδρε

Η σταθερή και ουσιαστική στήριξή Σας προς το Ινστιτούτο Έρευνας Βυζαντινού Πολιτισμού μας ενθαρρύνει να συνεχίσουμε το ερευνητικό και εκπαιδευτικό του έργο καθώς και την πολιτισμική του προσφορά στην τοπική κοινωνία.

Παρακαλούμε, δεχθείτε ως ανάμνηση της επίσκεψής Σας στο Ινστιτούτο μας αυτά τα ελάχιστα δείγματα της τιμής και των ειλικρινών ευχαριστιών μας: τον τόμο των Πρακτικών και την χαριστήρια πλακέτα.

Μυστράς, 29 Μαΐου 2017

Καθηγήτρια Γεωργία Ξανθάκη-Καραμάνου
Διευθύντρια του ΙΝ.Ε.ΒΥ.Π.